

Slutredovisning av projekt Biosfärområde Österlen – en möjlighet?

Genomfört av

Museum & Arkiv på Kivik (projektägare)

**I lokal samverkan med
Österlens Naturskyddsförening
Studieförbundet Vuxenskolan
Kiviks Byalag**

Abstract.

Kiviks Museum, Österlens Naturskyddsförening och Kiviks Byalag har under 2022 samarbetat kring projekt *Biosfärområde Österlen – en möjlighet?* Initiativ till projektet togs 2020 av Kiviks Museum, 2021 anslöt Österlens Naturskyddsförening i projektet och 2022 Kiviks Byalag.

Syftet har varit att undersöka förutsättningarna för ett kompletterande biosfärområde för södra delen av Hanöbukten. I projektet har vi under 2022 skapat publika föreläsningar där vi har bjudit in föreläsare från andra biosfärområden, den nationella biosfärsamordnaren, olika testbäddsprojekt, Länsstyrelsen i Skåne, Region Skåne, Landsbygdsnätverket och Hela Sverige ska leva. Vi bjöd in till en publik paneldebatt i augusti inför kommunvalet, där de lokala kommunpolitikerna i Simrishamns kommun fick frågor kring hållbar tillväxt för regionen.

Biosfärområden bidrar till hållbar samhällsutveckling genom att vara modellområden där nya metoder utvecklas i lokal samverkan. I ett biosfärområde testas nya metoder och söks ny kunskap för att ge exempel på hur vi kan bevara ett naturområde samtidigt som människor lever där. Biosfärprogrammet bygger på lokalt engagemang för hållbar samhällsutveckling i biosfärområdena. UNESCO utser biosfärområden efter nominering från medlemsländerna. Ansökningarna måste följa de mål och riktlinjer för biosfärområden som fastställts av UNESCO.

Inom projektets ram har vi t.ex. uppmärksammat de marina kolonilotterna på Kivik som ett exempel på konkret samhällsnytta och hållbar utveckling. Hela biosfärprojektet har strävat efter att ha ett folkbildande och samhällsnyttigt perspektiv, där lärandeprocesser från och samverkan med befintliga biosfär- och testbäddsområden ska utvecklas, även internationellt, t.ex. med Danmark.

Projektet visar att ett biosfärområde på Österlen tydligt kan kopplas till hållbarhetsfrågor, tillväxt, innovation och folkbildning!

Biosfärområden syftar som metod rent allmänt till att ge ökad ekonomisk, ekologisk, kulturell och social hållbarhet, att människor, djur och natur ska leva i symbios och att naturtillgångar ska brukas på hållbara sätt för framtiden. Biosfärområdesidén utgår därför från att alla satsningar och omställningar måste innehålla hållbara tillväxtmål.

Biosfäridén som sådan rymmer en stor del folkbildning, men även en utveckling av bevarandemål och näringslivets hållbara utveckling, där syftet är att engagera och öka kunskaperna kring levande stad och landsbygd och hållbar tillväxt. Kunskapsöverföring från andra biosfärområden och testbäddar kan bidra till en levande landsbygd även på Österlen. Samverkan och lärande dialoger är en kärnpunkt för ett välfungerande biosfärområde.

I projektet har vi med detta syfte haft ett flertal publika seminarier, som har bidragit till kunskapsutvecklingen kring ett biosfärområde:

- Carina Wettermark, Kristianstads Vattenrike, Per Blomberg, Biosfärområde Vombsjösänkan, och Johanna MacTaggart, nationell koordinator på Biosfärprogrammet Sverige, har pratat om begreppet biosfärområde som en möjlighet för hållbar utveckling.
- Ann-Sofie Pellas, samhällsplaneringsförvaltningen i Simrishamns kommun, visade på biosfäridéns koppling till översiktsplanen och de lokala förutsättningarna för ett biosfärområde inom Simrishamns kommun.
- Johan Niss, naturvårdshandläggare på Länsstyrelsen Skåne, har informerat om Länsstyrelsens satsningar på grön infrastruktur för ekonomisk, ekologisk, social och kulturell hållbarhet.
- Josefine Larsson, forsknings- och innovationskoordinator, Marint Centrum Simrishamn, har pratat om Östersjöns utmaningar och möjligheter. Östersjön är i behov av skydd, omtanke och lösningar, och det finns många möjligheter.
- Anna Walient, fiske- och restaureringsenheten på Länsstyrelsen, berättade om LONA- och LOVA-projekt som stödmöjligheter för olika typer av vattenåtgärder, vilka lokala åtgärder som kan vidtas för att skapa våtmarker, marina kolonilotter och andra initiativ, och vilken lagstiftning som berör dessa.
- Jens Sörvik, enhetschef på Region Skånes miljöenhet, har pratat om Regionens satsningar på blå-grön infrastruktur och hållbara företagslösningar.
- Veronica Andrén, samordnare på Landsbygdsnätverket, har berättat om hur effekterna av de olika EU-fonderna kan förstärkas
- Som en upptakt inför partidebatten visade vi den klassiska Hasse&Tage-filmen Äppelkriget på Kiviks Bio.
- De lokala partierna i Simrishamns kommun fick svara på frågor om hur de ser på möjligheterna för ett biosfärområde i Simrishamn, eller om det finns andra sätt att hitta lösningar för ekonomisk, ekologisk, social och kulturell hållbarhet på Österlen - året runt. Moderator var Trevor Graham, hållbarhetskonsult från Urban Island.
- Åse Classon, f.d. ordförande för Hela Sverige ska Leva, gav exempel på olika lösningar för en levande landsbygd från olika delar av landet.
- Jan Malmgren, VD Byutveckling AB, berättade om testbäddsprojekten "Smarta byar" för hållbar och digital utveckling i Veberöd och Södra Sandby.

- Julia Falkman, kommunikator Leader Skåne Sydost, berättade om de stödformer som ska komma under den nya programperioden.
- Ett avslutande rundabordssamtal hölls i snöoväder, där vi gemensamt utvärderade projektet, erfarenheterna och hur vi ska arbeta vidare 2023 och framåt med ett lokalt testbäddsområde.

Våra publika föreläsningar har totalt lockat cirka 200 deltagare, rönt medial uppmärksamhet i tidningar och radio, och skapat stor nyfikenhet för biosfär- och hållbarhetsfrågorna. Samverkan har stärkts och flera viktiga nationella kontakter har slutits, vilket borgar för god spridning av erfarenheter och kunskapsstillförelse.

Biosfärområdesidén går bland annat ut på att lära mer om hur andra områden har arbetat med tillväxt regionalt, nationellt och internationellt. Om Biosfärområde Österlen ska bli en möjlighet måste idéerna vara nyskapande för att vara av intresse för de nationella koordinatorena, och hela projektet strävar efter innovativa idéer, lärande och samverkan. Biosfäridén kan innovativt belysa hur hela Österlen kan vara ett pilotområde för hållbar utveckling.

Projektfinansiering och fortsättning.

Projektet har under 2022 finansierats av Kiviks Museum, Österlens Naturskyddsförening och Sparbanken Syds Stiftelse för Tillväxt. Kostnader för föreläsares resor och arvoden, lokalkostnader och marknadsföring har täckts av gemensamma satsningar.

Projektets mål har nåtts, dels i form av att samtliga publika föreläsningar har genomförts, dels i form av en totalt sett större publik än förväntat, dels i form av den positiva nyfikenhet som har skapats och som har lett till att projektet fortsätter i ett utökat samarbete under 2023 med Kiviks Museum som projektledare och nav för kulturell hållbarhet. Övriga insatser från civilsamhället fortsätter i en starkt samverkan med Österlens Naturskyddsförening, LRF, Lions, Kiviks Turism och med företrädare för de politiska partierna i Simrishamns kommun. Även Länsstyrelsen ger fortsatt stöd i form av tips och råd kring samverkansmodeller.

Under 2023 kommer ett testbäddsområde för biosfärfrågan därför att identifieras på Österlen och arbetas med för att härifrån sprida kunskaper, nyfikenhet och delaktighet i projektet. Workshops, studiebesök och fortsatta publika föreläsningar planeras och en publik kick-off äger rum i februari 2023 i bred samverkan med lokalsamhället. Även internationella utblickar till biosfärområden och testbäddar kommer att göras under 2023.

2022-12-01, för projektstyrgruppen:

Dafvid Hermansson,
Museichef, Kiviks Museum

Thomas Hansson
Ordf. Österlens Naturskyddsförening